

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 31. jūlijā
(OR. en)

Starpiestāžu lieta:
2023/0288(COD)

12258/23
ADD 4

SOC 560
EMPL 393
CODEC 1461
STATIS 50
ECOFIN 812

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2023. gada 28. jūlijs

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: SWD(2023) 266 final

Temats: KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS
Pavaddokuments dokumentam
Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI par Eiropas Savienības darba tirgus statistiku par uzņēmumiem un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 530/1999 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 450/2003 un (EK) Nr. 453/2008

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2023) 266 *final*.

Pielikumā: SWD(2023) 266 *final*

Briselē, 28.7.2023.
SWD(2023) 266 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI
par Eiropas Savienības darba tirgus statistiku par uzņēmumiem un ar ko atceļ Padomes
Regulu (EK) Nr. 530/1999 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.
450/2003 un (EK) Nr. 453/2008

{COM(2023) 459 final} - {SEC(2023) 295 final} - {SWD(2023) 265 final}

Ievads un pamatinformācija

Eurostat, Eiropas Savienības (ES) Statistikas birojs, nodrošina augstas kvalitātes un salīdzināmas Eiropas statistikas sagatavošanu saskaņā ar statistikas principiem, kas izklāstīti Regulā (EK) Nr. 223/2009 par Eiropas statistiku. Eiropas statistikas galvenie lietojumi ir saistīti ar ES politikas izstrādi, īstenošanu un uzraudzību, un tās galvenie lietotāji ir ES iestādes, pētnieki, valstu iestādes un sabiedrība. Eiropas Statistikas sistēma ir partnerība starp *Eurostat* un valstu statistikas iestādēm (VSI), kas darbojas kā tīkls. *Eurostat* uzdevums ir ciešā sadarbībā ar valstu statistikas iestādēm, kas vāc datus un apkopo statistiku valstu un ES vajadzībām, uzņemties vadību statistikas saskaņošanā.

Lai noteiktu un īstenotu politiku un darbības, kas dod labumu ES iedzīvotājiem ES kompetences jomās, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 2. un 3. pantā, ES iestādēm ir vajadzīga pilnīga, savlaicīga, ticama, detalizēta, saskaņota un salīdzināma Eiropas statistika. Jo īpaši darba tirgus statistika par uzņēmumiem ir svarīgs informācijas avots politikas veidošanai un uzraudzībai.

Eiropas darba tirgus statistika par uzņēmumiem (*LMB*) ir oficiāla statistika, kas raksturo uzņēmumu funkciju saistībā ar darba tirgiem. Piemēram, tā var parādīt, vai uzņēmumos ir vakantas amata vietas (pieprasījums pēc darbaspēka), cik vakantu amata vietu ir salīdzinājumā ar jau aizņemtajām amata vietām un kā amata vietas atšķiras atkarībā no uzņēmuma saimnieciskās darbības veida. Turklāt *LMB* sniedz informāciju par darba devēju izmaksām par darbinieku nodarbināšanu (darbaspēka izmaksas), par to, kā minētās izmaksas ir strukturētas (piemēram, kādas ir algas un citas izmaksas) un kā tās atšķiras atkarībā no reģiona vai saimnieciskās darbības. Tā ietver arī datus par atsevišķajām algām reprezentatīvai darbinieku izlasei līdz ar viņu raksturlielumiem (piemēram, vecums, dzimums, nodarbošanās, izglītības līmenis), kā arī viņu darba devēju raksturlielumus (saimnieciskā darbība, lieluma klase utt.). Algas veido darba devēju ražošanas izmaksu būtisku daļu un zināmā mērā nosaka viņu izmaksu konkurētspēju. Lielākajai daļai darbinieku algas veido lielāko daļu no viņu ienākumiem un veicina viņu ekonomisko labklājību.

LMB aptver šādas datu vākšanas:

- statistika par brīvajām darbvietām, kurā reģistrē aizņemto un brīvo amata vietu skaitu;
- darbaspēka izmaksu apsekojums par to darbaspēka izmaksu līmeni un sastāvu, kas uzņēmumiem rodas saistībā ar darbaspēka nodarbināšanu;
- darbaspēka izmaksu indekss, kas atspoguļo izmaiņas darbaspēka stundas izmaksās, ko sedz uzņēmumi par darbaspēka nodarbināšanu;
- izpeļņas struktūras apsekojums par atsevišķajiem darbiniekiem izmaksāto izpeļņu un informācija par viņu sociālekonomiskajiem raksturlielumiem;
- vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība, ar ko mēra relatīvo atšķirību starp vīriešu un sieviešu darbinieku vidējo bruto izpeļņu stundā un kurai kā primāro avotu izmanto izpeļņas struktūras apsekojumu.

LMB reglamentējošie tiesību akti ir šādi:

- Padomes Regula (EK) Nr. 530/1999 (1999. gada 9. marts) par **strukturālo statistiku attiecībā uz izpeļņu un darbaspēka izmaksām** (OV L 63, 12.3.1999., 6. lpp.);
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 450/2003 (2003. gada 27. februāris) par **darbaspēka izmaksu indeksu** (OV L 69, 13.3.2003., 1. lpp.);

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 453/2008 (2008. gada 23. aprīlis) attiecībā uz ceturkšņa **statistiku par brīvajām darbvietām Kopienā** (OV L 145, 4.6.2008., 234. lpp.).

Problēmu izklāsts

Novērtējumā tika secināts, ka tiesību aktu kopums par *LMB* ļāva vākt augstas kvalitātes informāciju, ko plaši izmanto paredzētajam mērķim, un ka dalībvalstis laika gaitā ir uzlabojušas atbilstību tiesību aktiem. *LMB* stiprās puses ir tās vispāratzītā reputācija kā saskaņotas, efektīvas, salīdzināmas un precīzas informācijas avots, ko plaši izmanto organizācijas un politikas veidotāji visos līmeņos. Pēdējo 10–20 gadu laikā *LMB* nozīme ir pieaugusi līdz ar politikas attīstību līdztiesības, darba apstākļu un monetārās savienības uzraudzības jomā. Salīdzināmi dati ES līmenī par šīm politikas jomām ir būtiski un sniedz skaidru pievienoto vērtību.

Tomēr novērtējumā ir arī uzsvērti daži trūkumi *LMB* pielāgošanā jaunām vajadzībām, avotiem un metodēm. Pirmā problēma spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā ir tāda, ka ar *LMB* nevar atrisināt jautājumus saistībā ar jaunām vajadzībām, avotiem un metodēm. Tiesiskais regulējums neatspoguļo jaunākās lietotāju vajadzības un nav pietiekami elastīgs, lai risinātu problēmas, kas radīsies nākotnē. Lietotāji meklē savlaicīgākus datus, kuri iegūstami, izmantojot biežāku datu vākšanu un izplatīšanu (atkarībā no *LMB* veida) un/vai īsākus nosūtīšanas un izplatīšanas termiņus. *LMB* noteikumos nebija paredzēta inovatīvu datu avotu izmantošana, jo tobrīd tie nebija pieejami; tāpēc statistikas kvalitātes ziņojumi nav pielāgoti to avotu kvalitātes novērtēšanai, kurus varētu izmantot patlaban. Vēl viena jauna tendence ir administratīvo datu izmantošana. Dalībvalstis vairāk izmanto šo avotu, kas ļauj biežāk vākt datus (piemēram, reizi ceturksnī) un samazina slogu uzņēmumiem. Tomēr spēkā esošajos *LMB* tiesību aktos paredzētā kvalitātes ziņojumu sistēma nav piemērota šāda veida datiem.

Otrkārt, *LMB* neaptver nozīmīgus ES ekonomikas dalībniekus, piemēram, mikrouzņēmumus. Šī nepilnība tika konstatēta jau tiesību aktu pieņemšanas laikā. Tas tika risināts atšķirīgi (pieprasot veikt priekšizpēti, kuras rezultātā tiktu grozīti tiesību akti, vai sniedzot finansiālu atbalstu vajadzīgo spēju radīšanai), bet dažu datu vākšanu gadījumā tas nebija pietiekami atrisināts. Tāpēc atsevišķu veidu darba tirgus statistikā par uzņēmumiem apkopotā informācija ir neobjektīva, jo īpaši tāpēc, ka daži ekonomikas sektori vai uzņēmumu veidi ir nepilnīgi aptverti. Šī situācija atšķiras arī atkarībā no datu vākšanas un tendencēm dažādās valstīs. Tā rezultātā *Eurostat* sniegtos datus nevar pilnībā izmantot (piemēram, ES agregātus nevar aprēķināt par visu ekonomiku, un ir apgrūtināta valstu salīdzināšana, piemēram, attiecībā uz izpeļņas struktūras apsekojumu, jo ne visas valstis datu vākšanu paplašināja, ietverot arī mikrouzņēmumus). Turklāt tas, ka nebija noteikts juridisks pienākums sniegt informāciju par ikgadējām vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām, kļuva par problēmu pēc tam, kad šis rādītājs tika iekļauts Eiropas sociālo tiesību pīlāra, ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu 5. mērķa “Dzimumu līdztiesība” un dzimumu līdztiesības stratēģijas uzraudzībā. Dažas dalībvalstis nav sniegušas ikgadējus datus par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām.

Treškārt, *LMB* varētu padarīt saskaņīgāku, vienkāršojot juridisko arhitektūru (aizstājot trīs pašlaik spēkā esošās pamatregulas ar vienu konsolidētu tekstu). Šis vienotais tiesiskais regulējums iegūtu no sistemātiskām atsaucēm uz attiecīgajiem jēdzieniem, ko izmanto cieši saistītās jomās, piemēram, nacionālajos kontos un Eiropas uzņēmējdarbības statistikā. Kopš *LMB* tiesību aktu pieņemšanas tiesību akti abās jomās ir atjaunināti un to metodika ir pārskatīta (2010. gada Eiropas Kontu sistēma, regula par Eiropas uzņēmējdarbības statistiku, kas pieņemta 2019. gadā). Tāpēc ir nepieciešams saskaņot *LMB*, lai panāktu konsekveni dažādās jomās un nodrošinātu skaidrību *LMB* tiesību aktu lietotājiem, tostarp dalībvalstu statistikas birojiem.

Novērtējumā konstatēts, ka šīs problēmas saglabāsies un nākotnē var pasliktināties, ja netiks veikta likumdošanas darbība.

Mērķi

Darbības vispārīgais mērķis ir panākt, ka tiktu sagatavota darba tirgus un uzņēmējdarbības statistika, kas ir aktuāla, būtiska, visaptveroša attiecībā uz svarīgiem ekonomikas sektoriem, salīdzināma visās dalībvalstīs un saskaņīga ar saistītajām statistikas jomām. Šo mērķi var iedalīt šādos trijos konkrētos mērķos, kas paredzēti iepriekš minēto problēmu novēršanai:

- pielāgot tiesisko regulējumu, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu elastīgumu jauno vajadzību apmierināšanā, publicēt savlaicīgāku statistiku un veicināt inovatīvu avotu un metožu izmantošanu (kuru kvalitāte ir pienācīgi novērtēta);
- paplašināt statistikas aptvērumu, aptverot visu ekonomiku, un nodrošināt pilnīgus datus par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām;
- uzlabot konsekvenci ar saistītajām statistikas jomām.

Politikas risinājumi un to ietekme

Lai izstrādātu politikas risinājumus, *Eurostat* sagatavoja izsmelšu sarakstu ar visiem iespējamiem pasākumiem, kas par katru datu vākšanu apzināti sagatavošanās darbā ar valstu statistikas iestādēm, sabiedriskajā apspriešanās un apspriešanās ar ieinteresētajām personām. Pēc tam pasākumi tika apvienoti tiesiskajā regulējumā vai politikas risinājumos.

1. tabulā ir parādīti izrietošie risinājumi, kas sarindoti pēc mērķu vērienīguma līmeņa. **0. risinājums** ir pamatscenārijs. **1. risinājumā** datu vākšana, kas noteikta trīs spēkā esošajās regulās, ir integrēta jaunā vienotā pamatregulā, kas attiecas arī uz vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību. Ir saskaņotas definīcijas, jēdzieni un pieejas, un ir paredzēta vispārīga plānošana, kas vajadzīga, lai labāk sinhronizētu datu nosūtīšanas. Pastāv ciešas metodoloģiskas saiknes starp: i) izpeļņas struktūras apsekojumu un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību; un ii) darbaspēka izmaksu apsekojumu un darbaspēka izmaksu indeksu. Tomēr 1. risinājums nerisina ar jaunām vajadzībām, datu vākšanu savlaicīgumu vai aptvērumu saistītās problēmas, kas šajā risinājumā būtu jārisina brīvprātīgi.

2. risinājumā attiecībā uz izpeļņas struktūras apsekojumu (galvenā informācija) aptvērums tiek paplašināts, ietverot arī mikrouzņēmumus; uz minētajiem uzņēmumiem neattiecas darbaspēka izmaksu apsekojums. Abu minēto apsekojumu tvērums ir paplašināts, ietverot *NACE* sadaļu "Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana", un brīvo darbvietu statistika aptver visu ekonomiku. Ir uzlabots darbaspēka izmaksu indeksa savlaicīgums; tas ir nedaudz uzlabots (par 2 mēnešiem) attiecībā uz izpeļņas struktūras apsekojumu; apsekojuma par darbaspēka izmaksām savlaicīgums nav uzlabots. Abu apsekojumu biežums paliek tāds pats kā pamatscenārijā. Šajā risinājumā ietilpst arī juridiskā pamata izstrāde vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībai un jaunu vajadzību apmierināšana. Šis risinājums nodrošina uzlabotus kvalitātes ziņojumus attiecībā uz visām datu vākšanām un labāku saskaņošanu un plānošanu, izmantojot integrēto pamatregulu.

Visbeidzot, **3. risinājumā** ir izsmelši risinātas ieinteresēto personu izteiktās vajadzības uzlabot un saskaņot visu *LMB*. Tas ietver visus apzinātos politikas pasākumus. Šie pasākumi ir saistīti ar izpeļņas un darbaspēka izmaksu struktūras apsekojumu aptvērumu, savlaicīgumu un biežumu, kvalitātes ziņojumiem un administratīvo datu un inovatīvu avotu izmantošanu, jēdzienu saskaņošanu visās *LMB* jomās un to, ka datu par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību vākšana tiek noteikta par obligātu, un jaunu vajadzību apmierināšanu. Tas nozīmē, ka abu apsekojumu aptvērums ir paplašināts, ietverot mikrouzņēmumus un *NACE* sadaļu "Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana", un brīvo darbvietu statistika aptver visu ekonomiku. Izpeļņas struktūras apsekojuma savlaicīgums liecina par ievērojamu

uzlabojumu, savukārt darbaspēka izmaksu apsekojums uzrāda mērenu uzlabojumu. Šajā risinājumā *LMB* iegūst no uzlabotiem kvalitātes ziņojumiem un labākas saskaņošanas un plānošanas, izmantojot vienu integrētu pamatregulu.

1. tabula. 0. (pamatscenārijs), 1., 2. un 3. risinājums saskaņā ar jauno vienoto pamatregulu — galvenās iezīmes un atšķirības

Pasākumu kopa	0. risinājums (pamatscenārijs)	1. risinājums	2. risinājums	3. risinājums
Vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība (ikgadēja datu vākšana)	Nē	Obligāti	Pilnīga īstenošana	Pilnīga īstenošana
Aptvērums	Nē	Brīvprātīgi	Mikrouzņēmumi izpeļņas struktūras apsekojumā (tikai galvenā informācija). Publiskais sektors, kas ir aptverts abos apsekojumos (izpeļņas struktūra un darbaspēka izmaksas). Pilnīgs statistikas par brīvajām darbvietām aptvērums.	Mikrouzņēmumi abos apsekojumos — izpeļņas struktūra un darbaspēka izmaksas (pilnīga informācija). Publiskais sektors, kas ir aptverts abos apsekojumos (izpeļņas struktūra un darbaspēka izmaksas). Pilnīgs statistikas par brīvajām darbvietām aptvērums.
Savlaicīgums un biežums	Nē	Brīvprātīgi (tikai savlaicīgums)	Zināmā mērā uzlabots savlaicīgums (ievērojams uzlabojums attiecībā uz darbaspēka izmaksu indeksu un mērens uzlabojums attiecībā uz izpeļņas struktūras apsekojumu). Apsekojumu biežums nepalielinās.	Uzlabots savlaicīgums attiecībā uz darbaspēka izmaksu indeksu, izpeļņas struktūras un darbaspēka izmaksu apsekojumu. Abu apsekojumu biežums ir divkārtots.
Kvalitātes ziņojumi, administratīvo datu un inovatīvu avotu izmantošana	Nē	Brīvprātīgi (taču obligāti attiecībā uz vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību)	Pilnīga īstenošana	Pilnīga īstenošana
Jaunās vajadzības	Nē	Brīvprātīgi	Jā	Jā

Risinājumu salīdzinājums un vēlamais risinājums

Tika veikts ietekmes novērtējumam atlasīto četru risinājumu kvalitatīvs novērtējums. Tajā tika novērtēta proporcionalitāte, kam sekoja efektivitāte, lietderība un saskaņotība. Šā novērtējuma kopsavilkums ir sniegts 2. tabulā.

Izmaksu ziņā 3. risinājums ievērojami palielina slogu uzņēmumiem un izraisa uzņēmumu izmaksu pieaugumu par 88 % par atbilžu sniegšanu apsekojumos. 2. risinājums paredz par 11 % palielināt slogu uzņēmumiem. 3. risinājumā datu apkopotāju izmaksas palielinās par 64 % salīdzinājumā ar 12 % 2. risinājumā. 1. risinājums rada nenozīmīgu sloga un izmaksu pieaugumu uzņēmumiem un valsts statistikas iestādēm.

	Izmaksu pieaugums VSI (EUR)	VSI kopējo izmaksu pieaugums (%)
1. risinājums	215 000	1 %
2. risinājums	3 700 000	12 %
3. risinājums	19 300 000	64 %
	Izmaksu pieaugums uzņēmumiem (EUR)	Uzņēmumu kopējo izmaksu pieaugums (%)

1. risinājums	92 000	0,2 %
2. risinājums	4 700 000	11 %
3. risinājums	38 000 000	88 %

Visi risinājumi nodrošina proporcionalitāti. Tika konstatēts, ka ar 2. risinājumu tiks panākts vislielākais izmaksu lietderīgums datu lietotāju un datu sniedzēju vajadzību apmierināšanā. Lai gan datu lietotāji vēlētos vērīgāku priekšlikumu, piemēram, 3. risinājumu, būtu grūti panākt vienošanos par šo risinājumu, ņemot vērā tā ietekmi uz slogu uzņēmumiem.

2. tabula. Kā salīdzināt risinājumus

Novērtējums		Vērtējums		
		1. risinājums	2. risinājums	3. risinājums
Atbilstība proporcionalitātes principam (atbilst/neskaitīgs/neatbilst)	Vai šis risinājums pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai apmierinoši sasniegtu mērķus?	Atbilst	Atbilst	Atbilst
	Vai risinājuma tvērums attiecas tikai uz tiem aspektiem, kurus dalībvalstis vienas pašas nevar apmierinoši sasniegt un kurus ES līmenī var sasniegt labāk?	Atbilst	Atbilst	Atbilst
	Vai ES, valstu valdību, reģionālo un vietējo iestāžu, uzņēmumu un sabiedrības izmaksas ir samērīgas ar iniciatīvas mērķiem?	Atbilst	Atbilst	Neskaitīgs
	Vai darbības (instrumenta izvēles) veids ir iespējami vienkāršs un atbilst mērķa apmierinošai sasniegšanai un efektīvai īstenošanai?	Atbilst	Atbilst	Atbilst
Efektivitāte (-- līdz ++)	1.1. stratēģiskais mērķis (SM). Tiesiskā regulējuma pielāgošana, kas vajadzīga, lai nodrošinātu elastīgumu jauno vajadzību apmierināšanā	+	++	++
	1.2. SM. Publicēt savlaicīgāku statistiku	+	+	++
	1.3. SM. Veicināt inovatīvu avotu un metožu izmantošanu (kuru kvalitāte ir pienācīgi novērtēta)	+	++	++
	2. SM. Uzlabot statistikas aptvērumu, ietverot visu ekonomiku, un nodrošināt pilnīgus datus par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām	+	+	++
	3. SM. Uzlabot konsekvenci ar saistītajām statistikas jomām	+	++	++
	Ietekme uz pamattiesībām, tostarp līdztiesības veicināšana	+	+	++
	Sociālā ietekme	+	++	++
ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi	0	+	++	
Saskaņotība ar ES politikas vispārējiem	Saskaņotība	-	+	+

mērķiem (-- līdz ++)				
Lietderība (-- līdz ++)	Lietderība	0	++	+

Uzraudzība un izvērtēšana

Jaunās *LMB* sistēmas darbības rezultāti tiks uzraudzīti un novērtēti, izmantojot darbības mērķus, kas noteikti saskaņā ar katru no konkrētajiem mērķiem. Lai to panāktu, ir izstrādāti 20 uzraudzības rādītāji un provizoriski mērķi. Pirmais izvērtējums, kas noslēdz īstenošanas posmu, ir plānots 3–5 gadu laikā pēc jaunā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā. Pēc pārejas uz piemērošanas posmu tiesību aktu darbība un ietekme tiks regulāri novērtēta ik pēc 3–5 gadiem.